

Zhrnutie obsahu videa „domov“

Situácia:

Manželský pár Christine (83) a Fritz (86) žijúci doma. V tejto epizóde bola pánovi Fritzovi pred pol rokom diagnostikovaná Alzheimerova choroba (stredne ťažká demencia). Minulý týždeň absolvoval ďalší test (MMST) a dosiahol v ňom 16 bodov (pozri tiež formy demencie MMSE/MMST). Pán Fritz popiera, že by bol chorý, a nadáva na lekára, ktorý mu stanovil túto diagnózu. Niekedy chodí do svojej dielne, aby ju upratal, ale robí v nej len čoraz väčší neporiadok. Inokedy len tak sedí a nič nerobí.

Čo ODPOVIETE zmätenému človeku, ktorý chce ísť domov, HOČI je doma?

Obsah klipu:

Manželia sedia za stolom. Pán Fritz rukou stále hladí obrus... Manželka sa ho spýta, PREČO to robí, a dodá, že tým na ňom robí škvrny. A tvrdí, že sú na ňom zase nové škvrny. Mal by s tým konečne prestať; a položí mu svoju ruku na jeho. Ale len čo mu ju pustí, začne s tým znova. „Nie, už nie,“ zvolá. A opäť sa pokúša chytiť ho za ruku. On na to, že chce ísť domov. „Kam chceš ísť? Tu si predsa doma!“ On nesúhlasí a ona hovorí: „Len sa pozri okolo seba...“ a ukazuje na jeho nábytok. Nechce veriť ani to, že tam žijú už 40 rokov. NIE JE TU DOMA! Vstane a odíde.

Analýza:

Najprv: Pani Christine sa ho pýta, „PREČO“ stále rukou hladí obrus. V našich videách „Pamäťové systémy/priming“ a „Krádež“ je vysvetlené, že otázka „prečo“ je nevhodná a vôbec by sa nemala používať pri komunikácii so zmätenými osobami. Pán Fritz (keby to vedel) by na ňu určite nedokázal odpovedať tak, aby s tým bola spokojná! A teraz pani Christine tvrdí, že zašpinil obrus, už sú na ňom dokonca škvrny... Jej tvrdenie nie je veľmi dôveryhodné - v skutočnosti ju to skôr znervózňuje... Keď sa ho snaží chytiť za ruku a ďalej ho kritizuje, on má už toho dost'. Cíti sa nepríjemne. A KDE človek najlepšie prekoná pocit hanby? Doma! Nemôže to však byť TU, pretože TU sa necíti dobre! Nič nepomáhajú ani všetky jej argumenty, že doma je predsa TU.

Zamyslenie:

Hladenie rukou, pot'ahovanie za košelu atd'. sú pri demencii **bežné**. Ich význam nie je celkom jasný.

Mnohí ľudia sa pri rozrušení (zdanlivo nervózne) ťahajú za oblečenie alebo za rôzne predmety - možno je to **podnet** pre **mozog**; možno **potreba**, **precítiť** **seba** samého, **prijímať** **podnety**, **byť** **potrebný**, potreba **pozornosti**, **vykonávať** **nejakú** **činnosť**?

Možno je to len **signál** pre okolitý svet, ktorý daná osoba nedokáže vyjadriť slovami. Ak je jej **výraz tváre** pritom **pokojný** a uvoľnený, malo by to byť **v poriadku**, niekedy sú však črty tváre **napäté**: Možno je na príčine **bolest'**, ktorú nedokáže pomenovať? **Hlad?** **Strach?** Iný nepokoj?

Ak hladenie obrusu rukou interpretujeme pozitívne, môžeme byť radi, že sa daná osoba chce vyjadriť; môžeme sa pokúsiť predložiť jej ponuky alebo dokonca podať do rúk nejaký predmet (vankúš, deku), aby mohla prostredníctvom tohto predmetu **precítiť** podnety.

Túžba ísť „domov“ často **NIE JE** otázkou „**KDE?**“ ale „**AKO?**“ - závisí to aj od okolností.

Niektorí v domove dôchodcov sa možno skutočne chce **vrátiť do bytu**, v ktorom naposledy býval. Osoby dezorientované v čase sa môžu vo vlastnom dome cítiť ako cudzinci, pretože v duchu sa práve **ocitajú** v časoch svojho **detstva** alebo mladosti a v mysli sa im vynárajú obrazy **rodičovského domu**. Veľmi často je to však prejav **nepokoja**, toho, že sa necítia dobre **tu a teraz**. **Vysvetlenia**, že osoba je doma, **zvyčajne** vôbec **NEPOMÁHAJÚ** (napr. poukázanie na adresu, nábytok atd'.)! A ak sa osoba po vysvetlení upokojí, neznamená to, že vysvetlenie prijala. Môže to byť aj prejavom rezignácie, bezmocnosti, pocitu vydanosti na milosť a nemilosť druhých...

Pomocou **základných otázok** (čo? kto? kedy? ako? kde? - nikdy však nie prečo? načo? začo?) možno objasniť, aké **pocity** a možno aj aké **potreby** sú prítomné; „napr. „Aké je to u Vás doma?“, „Kto je doma?“, „Čo robíte, keď ste doma?“ atd'.

Možno bude po otázke „**KTO** je doma“ nasledovať meno psa, ktorý opatrovanej osobe chýba? Alebo súrodenca...

Možno ide o lásku, pocit istoty a bezpečia? Možno by pán Fritz na otázku „**ČO** chce doma robiť“ odpovedal, že má veľa práce. Následne sa ho môžeme na tú prácu bližšie opýtať, pochváliť ho za jeho usilovnosť a nakoniec by sme si z toho mohli vyvodiť, že „chce byť užitočný“, že „potrebuje vykonávať nejaké úlohy“... A to môžeme zohľadniť v každodennom živote. Z času na čas ho požiadať o pomoc. A ak by išlo o psa, môžeme sa pokúsiť nadviazať kontakt so zvieratami (prostredníctvom susedov? priateľov? zvieracích terapeutov?), vyhľadať staré fotografie, na ktorých by toto zviera mohlo byť. Aj keď opatrovanej osobe nedokážeme dať lásku, ktorú hľadá, predsa len jej **SVOJÍM** správaním môžeme poskytnúť určitý pocit bezpečia a možno

aj istoty. Preto sa snažíme o **blízkosť**. Sadneme si s našimi klientmi (najprv sa opýtame, či im to nevádi). **Fyzické teplo** môže tiež pomôcť sprostredkovať psychické teplo. (Deka, hrejivé topánky, sveter, polievka, čaj...), často pomáha aj **dotyk** (ak je akceptovaný); veľkou pomocou je už len náš záujem; ak sa osoba nedá odhovoriť, spýtajte sa, či sa k nej môžete pridať? Počkajte si na vhodnú príležitosť v rozhovore a navrhnite: „To znie zaujímavo, povedzte mi o tom viac... dajte si so mnou kávu a porozprávajte mi, aké to bolo...“

Ponaučenia:

Ak chce ísť niekto domov, nevysvetľujte, ŽE daná osoba je doma. To by si daná osoba uvedomila aj sama, keby toho bola schopná! Overte si pomocou základných otázok, čo je za tým... (nepoužívajte PREČO?)

Zostaňte pokojní, toto želanie má svoj dôvod (osoba sa v duchu vracia do čias svojho detstva a hľadá dom svojich rodičov; osoba sa cíti nepríjemne, nenachádza zmysel života a chce ísť tam, kde bola potrebná; hľadá bezpečie, lásku... Zistite pocity a potreby! Snažte sa čo najlepšie pokryť každodenné potreby.

Odporúčaná literatúra:

Rôzne knihy na tému demencie alebo internetové články

Pozrite si aj naše video „Krádež“

Pozrite si aj naše video „Pamäťové systémy“

Pozrite si aj naše video „Spolupráca“ (hľadanie zmyslu)